

Del 1: Den iberiske halvø befolkes (Fra urtid – 711)

For ca. 1,6 millioner år siden: De første mennesker på halvøen af arten homo erectus.

Ca. 100.000-30.000 f.Kr.: Neandertalmennesket bosætter sig på østkysten.

Ca. 35.000 f.Kr.: Homo sapiens sapiens dukker op.

Ca. 10.000 f.Kr.: De første fastboende stammer kommer til.

Ca. 1000 f.Kr.: Mennesker fra det europæiske kontinent bosætter sig på halvøen.

654 f.Kr.: Kartaginienserne besætter øen Ibiza.

Ca. 600 f.Kr.: Fønikerne og grækerne grundlægger de første kolonier.

Ca. 500 f.Kr.: Ibererne bosætter sig ved Middelhavet og på den sydlige Atlanterhavskyst. På resten af halvøen er der keltiske og keltiberiske stammer.

218-202 f.Kr.: Anden Puniske Krig. Romerne sætter sig fast på østkysten.

154-133 f.Kr.: De Keltiberiske Krige der ender med romersk erobring af Numancia.

19 f.Kr.: Augustus fuldbyrder den romerske besættelse af halvøen.

Ca. 200 e.Kr.: Germanske stammer begynder at komme til halvøen.

409: Schwaberne, vandalerne og alanerne trænger ind i Spanien. Slut på den romerske periode.

587: Visigoterne vælger Toledo som hovedstad for deres rige.

589: Katolicismen bliver officiel religion i Visigoterriget.

De første iberer

De tidligste skriftlige kilder vi har der belyser menneskene på den iberiske halvø er skrevet af Antikkens historikere og geografer som grækerne Herodot fra 400tallet f.Kr. og Strabo der levede omkring Kristi fødsel. De nedfældede deres beretninger mange år efter de begivenheder de fortalte om, og uden selv at have været på den iberiske halvø. Først fra 300 f.Kr. har vi beretninger hvor forfatterne selv er vidner til overleveringerne. For at belyse hvordan de første mennesker på den iberiske halvø levede, må vi således ty til det der under et betegnes som arkæologien og dens undervidenskaber epigrafik (studiet af indskrifter) og numismatik (studiet af mønter og medaljer). Tilbage for den egentlige arkæologi bliver alt det andet. Det vil især sige bygninger, monomerter, redskaber, brugsvare og gravsteder. Selv når vi gør dette, er der mange huller at udfylde. Her må historikeren anvende analogi, og således forklare noget ved at tage udgangspunkt i noget måske helt

andet. Ideen er at hvis to ting har en række væsentlige ligheder tilfælles, må alt hvad man kan analysere sig frem til om det ene, også gælde for det andet.

Det ældste arkæologiske fund af et menneskeskelet fra den iberiske halvø er ca. 1,6 millioner år gammelt og blev fundet ved Orce ved Granada i det sydlige Spanien. Dette urmenneske var af arten *homo erectus* (det oprejste menneske) og stammede fra Afrika. Men om han var kommet til af den korteste vej via Gibraltarstrædet eller var indvandret østfra i robåd ført med strømmen, må stå hen i det uvisse.

Orce mennesket stammede fra en civilisation der levede på den iberiske halvø frem til for ca. 900.000 år siden. De var samlere, fiskere og jægere. Fra en fast boplads, hvor kvinder og børn opholdt sig permanent og som ofte var beliggende nær en flod eller sø, rejste mændene derhen hvor der var dyr at jage. Det kunne være elefanter, flodheste og næsehorn som i urtiden fandtes i det nuværende Spanien, hvor klimaet var varmere end i dag.

Neandertalmennesket beboede halvøens østkyst i perioden 100.000-30.000 f.Kr. fra Girona i nord til Gibraltar i syd. De anvendte de samme jagtteknikker som *homo erectus*. Men nu brugte man redskaber af træ og sten som skrabere til behandling af skin og knive. Endvidere havde de kendskab til ilden der blev brugt til at opvarme de huler hvor stammerne boede og til at holde vilde dyr på afstand. Det var først på et senere tidspunkt bålene blev benyttet i forbindelse med tilberedning af mad.

35.000 f.Kr. dukker *homo sapiens sapiens* op. Stammerne vandrede stadig omkring, men kunne nu holde sig indenfor mindre områder, sandsynligvis fordi de forbedrede jagtvåben som buer og kastespyd, gjorde det nemmere at få et større udbytte. Nu jagede man ikke bare for at få kød og skind. Efterhånden blev hjorte- og elfenben også benyttet til fremstilling af redskaber. Vi ser også her de første synåle og knapper.

Klimaet var blevet køligere, hvorfor urtidens elefanter og de andre stamfædre til de dyr vi i dag kender fra Afrika ikke længere var at finde på den iberiske halvø. I stedet jagede menneskene hjorte, geder, kaniner, snegle og frem til den forsvandt, bisonoksen.

Ud over hulemaleriernes kunstneriske værdi, får vi fra motiverne meget at vide om denne civilisations levemåde. Ofte afbillede man jagtsener, hvor vi eksempelvis kan se en hjort blive nedlagt med bue. Andre motiver kan være en dommer der bestemmer straffen for en anklaget, eller

kloge mænd der forestår ceremonielle ritualer. Der er regionale forskelle på hvilke dyr der er afbilledet, i henhold til hvilke arter der var i området.

Fra 10.000 år f.Kr. kendes eksempler på fastboende stammer. Man valgte nu i højere grad at bosætte sig i stenhytter i områder med frugtbar jord, da landbruget var ved at gøre sit indtog. Det skete først i Østspanien nær Middelhavet. Men lidt efter lidt begyndte befolkningen at ernære sig som hyrder og jordopdyrkning bredte sig også efterhånden til hele halvøen. Endvidere lærte man sig også i denne periode pottemageri og kurvemagerkunst.

Fra ca. 2400 f.Kr. kender vi eksempler på metaludnyttelse. Først kobber og siden bronze og tin. Da de største forekomster var i syd, var det naturligt nok her man startede. Denne udvikling betød dog ikke farvel til sten. Kobber ser vi blandt andet anvendt på gravplader, hvor det er interessant at indskriften under tiden er egyptisk. Tidligere var der dårligt nok sociale forskelle mellem menneskene. Men da nogle stammer fik kendskab til udnyttelse af metaller, kom de første sociale forskelle og der blev flere krige.

Ca. 1000 f.Kr. ankom de første mennesker fra det europæiske kontinent til den iberiske halvø. De stammede fra Hallstat kulturen og bragte blandt andet jernet og ploven med sig. Deres efterkommere er kelterne. Først her blev der tale om mere end bare spredte stammer.

Fønikerne

Den første deciderede civilisation der ankom til den iberiske halvø var handelsfolket fønikerne, der måske er bedre kendt under deres romerske navn punerne. Kort derefter dukkede grækerne op. Fønikerne rettede blikket imod den iberiske østkyst, da babylonierne havde besat den fønikiske by Tiro i det østlige Middelhav i det 6. århundrede f.Kr. De blev tiltrukket af korn samt metaller som sølv, guld og kobber. Både arkæologiske fund og græske tekster af eksempelvis geografen Strabo bekræfter fønikisk eksport af sølv og guld fra halvøen. "Hidtil havde man hverken fundet guld, sølv, kobber eller jernmalm noget sted på Jorden i så store mængder og som var af så fremragende kvalitet", fortæller han.¹ Udbyttet fra de iberiske kolonier blev eksempelvis sendt til den fønikiske hovedby Kartago i Nordafrika.

Der er ikke fundet mange rester af de produkter fønikerne købte hos lokalbefolkningen, da der sandsynligvis var tale om tekstiler, duftvand og pyntegenstande som let forgår.

¹ Strabo III, 2, 8.

Fønikernes første faste iberiske koloni var Gadir (det nuværende Cádiz) ved Atlanterhavet, men tæt på indgangen til Middelhavet. Ifølge skriftlige kilder blev kolonien grundlagt i 1104 f.Kr. Arkæologien kan dog kun bekræfte fønikisk tilstedeværelse her 600-800 f.Kr. Senere grundlagde fønikerne kolonier langs Middelhavet helt op til det nuværende Catalonien.

De introducerede mere systematisk anvendelse af jern og effektiviserede fiskeriet med nedsaltning. Således havde de behov for at åbne saltminer. Endvidere forbedrede de pottemagerkunsten ved at introducere drejebænken.

Kartaginienserne

Fønikernes efterkommere var kartaginienserne. De ville have middelhavshandlen for sig selv, og ønskede grækerne ud af Sydøstspanien. De besatte middelhavsøen Ebussus (Ibiza), hvor de 654 grundlagde en by. Dette ved vi kun fra skriftlige kilder. Alle rester blev udslettet af romerne og maurerne, der senere overtog de samme byområder. Med sikkerhed kan det siges, at kartaginienserne fra Ibiza drev omfattende handel med vin, olier og uld. Fra Baria på sydøstkysten solgte de guld, sølv og nedsaltet fisk.

Største konfrontation med grækerne kom i 532 f.Kr., hvorefter hellenerne blev tvunget til at holde sig til kolonier i Nordøstspanien.

I forbindelse med De Puniske Krige forsøgte kartaginierne at gøre sig stærkere ved at alliere sig med den iberiske lokalbefolkning. Men hverken dette eller Hannibals togt gennem Spanien, Frankrig og over Alperne var nok til at forhindre en romersk sejr i 202 f.Kr. Rom havde i 218 f.Kr. fået sine første besiddelser på den spanske østkyst, men overtog som følge af fredstraktaten Kartagos iberiske områder.

Grækerne

De græske handelsfolk etablerede sig ifølge skriftlige kilder i Spanien fra 8. århundrede f.Kr. og fra 6. århundrede har vi arkæologiske fund der bekræfter det. Hellenerne havde kolonier i Ægypten, Sicilien, det nuværende Marseille samt på nordøstkysten af Spanien. Arkæologien bekræfter kun græske kolonier i nord, men skriftlige kilder taler også om kolonier i Sydøstspanien. I Nordspanien kunne grækerne via keltiske mellemmand købe varer fra de britiske øer. Der var en egentlig

udvandring fra bystaten Fokaja i 440 f.Kr. Byens indbyggere foretrak at drage østpå frem for at finde sig i det persiske tyranni efter besættelsen hjemme i Grækenland.

De græske byer på den iberiske halvø var store. Vi kender til eksempler på op til 26.000 kvadratmeter bag samme bymur. Lokalbefolkningen ville gerne bo i grækernes byer grundet beskyttelsen. De tog grækernes skikke til sig, så som at holde høns, æsler og katte. Fra hellenerne lærte de også at dyrke oliven og vin samt andre nyttige ting som nedsalting af fisk og håndværk. De indfødte tog også grækernes møntsystem til sig. Forholdet mellem lokalbefolkningen og de græske kolonister var så godt, at de giftede sig og fik børn sammen, hvorfor den græskiberiske kultur senere blev opløst.

Tarsis

Byen Tarsis kender vi fra græske overleveringer og fra det gamle testamente. Således tales der om at der var skibe fra Tarsis i kong Salomons tjeneste. Grækerne omtaler Tarsis som en berømt by med en flod og et handelscentrum. Personerne tilhører sagnhistorien, fx kong Gargoris der lærte sit folk at udnytte honning, hans barnebarn Habis der var den første til at sætte en okse for en plov eller Kong Argantonio der var herre over sølvet og skulle have levet i 150 år. Men at Tarsis eksisterede i 9-8. århundrede f.Kr. er der ingen tvivl om. Tarsiskanerne havde to bosættelser. Til dels i det nuværende Huelva ved havet og i det nuværende Sevilla. Det sidstnævnte sted var interessant grundet sine miner og græsningsområder. Tarsiskanerne var rige på sølv og i mindre omfang også guld og kobber. Byen eksporterede olie og vin til andre steder på halvøen. Det ser ud til at der har været en lille herskende klasse. Men i 6. århundrede forsvandt civilisationen.

Ibererne

I femte århundrede f.Kr. var den iberiske halvø inddelt i to hovedområder. Ved Middelhavskysten og den sydligste Atlanterhavskyst boede ibererne. Resten af halvøen var beboet af keltiske og keltiberiske stammer.²

² Denne navngivning er ud fra romersk terminologi. Grækerne brugte udtrykket "iberisk" om alle folk på halvøen. Romerne fandt derimod i 197 f.Kr. på at bruge betegnelsen Hispania (Spanien) ligeledes om hele halvøen (også det senere Portugal), og delte folkeslagene op som beskrevet.

Ibererne omgav deres byer med murer placeret på høje steder der var nemme at forsvare. Vejene var praktisk taget trapper. Husene var af sten prydet med ler. De var omkring 30 kvadratmeter store og havde 1-3 rum. Derfor er der grund til at formode at hver familie havde sit eget hus. Der var ildsted i midten, men ingen vinduer. Gulvene blev lavet ved at stampe jorden til. De døde blev begravet med keramik, våben, arbejdsredskaber etc. Kun i Sydspanien er der fundet gravmonumenter.

Der var en økonomisk overklasse, og også krigerne var vigtige. Det meste af befolkningen bestod af bønder, håndværkere og trælle, hvis sociale situation vi ikke kender noget til.

Der var almindeligvis tale om småkongeriger, hvor monarken måtte regere sammen med et råd. Den oldgræske historiker Polybios fortæller i 2. århundrede f.Kr. at ibererne fra Sagunto havde en forfatning man var blevet inspireret til hos grækerne i Ampurias, der var den største hellenske koloni på halvøen.

Der blev dyrket korn, oliven og vin, og der blev brugt hakke og plov. Husdyrene var især geder, får og kaniner. Heste brugte ibererne i stort omfang, hvilket ofte er afbilledet. Kvæg havde man ikke meget af. Metalproduktion var også meget udbredt. Særligt blev metallerne brugt til våbenfremstilling. Af håndværk skal fremhæves keramikken, hvor man eksempelvis har fundet figurer der forestiller kvinder med vinger.

Tøj fremstillede ibererne af hør og espartogræs. Det var både til dem selv og til videresalg.

Ibererne skabte deres eget møntsystem og alfabet inspireret af det græske og fønikiske. De første skrifter stammer fra 8-7. århundrede f.Kr. De byggede templer udenfor bopladserne, tæt ved kilder og skove. Der er fundet mange helgengrave med figurer der forestiller både mennesker og dyr. Det ser ud til at der var en hestegud og at dyrene havde religiøs betydning.

De keltiske folkeslag

Betegnelsen "keltere" blev opfundet af romerne og brugt om en række meget forskellige stammer af østlig indoeuropæisk oprindelse. Dette prægede både sprog og religion.

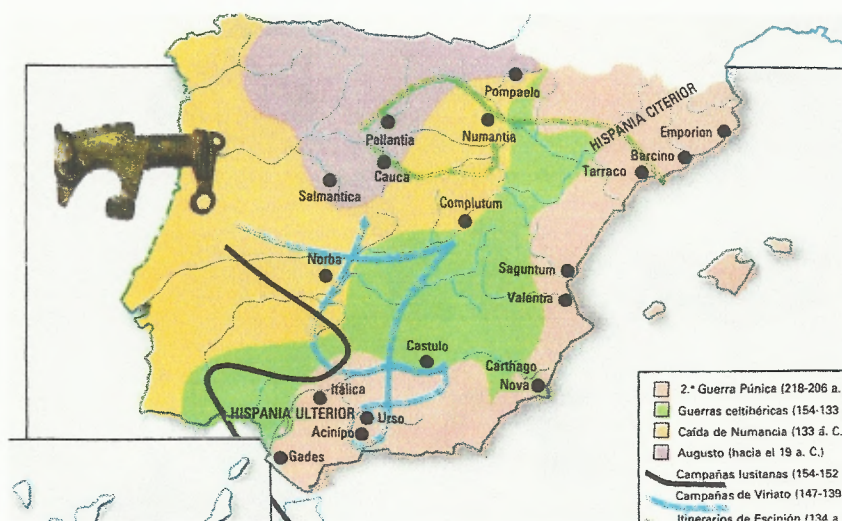
Kelterne holdt især får og havde kød til overflod. Kun dem der boede i de frugtbare egne dyrkede jorden. Særligt var der tale om korn der blev spist og brugt til at fremstille drikkevæske. Kelterne kendte til jern. De beundrede tydeligvis romerne, hvor der blev hentet inspiration til at fremstille arbejdsredskaber og våben.

Kelterne boede på høje steder bag bymure, hvor det var nemt at forsvare sig. De var organiseret i stammer eller klaner. Overklassen blev udgjort af krigerne. Beslutningerne træf man i to råd. Det

ene bestod af overhovederne fra de vigtigste familier, mens alle var med i det andet. Kelterne dyrkede jorden kollektivt, og høsten blev efterfølgende fordelt mellem familierne. Husene var små og runde med åbningen hævet over jorden, så regnvand ikke kunne komme ind.

Romerne kommer

Den romerske besættelse af den iberiske halvø forløb langsomt, men kom til at vare i 700 år fra 218 f.Kr. til 409 e.Kr. Ibererne ved Middelhavskysten havde været vant til fremmede kolonister og åbnede portene, mens folkeslagene på den centrale og nordlige del af halvøen kæmpede imod.

Kort over faserne i den romerske besættelse af Den Iberiske Halvø. Den lyserøde farve i det østligste område er zonen der faldt i forbindelse med Anden Puniske Krig (218-202 f.Kr.), det grønne den Keltiberiske Krig (154-133 f.Kr. Den gullige farve Numancias faldt 133 f.Kr., og det lilla område i nord faldt under kejser Augustus omkring 19 f.Kr. Kilde: Prats s. 44.

Første møde mellem romere og iberere indtræf under Anden Puniske Krig 218-206 f.Kr. Mens Hannibal begav sig fra Spanien til Italia, gik romerne i land i Emporion (Ampurias). Efter at have krydset Ebrofloden og indtaget Sagunto, gik de dog til grunde i kamp imod Hannibals bror Hasdrubal. I 210 f.Kr. besejrede romerne kartaginienserne i Bética bjergene med hjælp fra indfødte og indtog Nord Kartago (Kartagena). Romerne indtog byen Gades, (som det nuværende Cádiz nu blev kaldt), der overgav sig uden kamp og grundlagde byen Italica vest for det nuværende Sevilla. Resultatet blev romersk herredømme over hele Sydøstspanien, hvilket gav det mægtige rige adgang

til slaver, korn og metaller. De indfødte måtte betale tvungen skat til Rom, og konstant var der opstande. Således sendte det romerske senat konsulere til halvøen der udplyndrede lokalbefolkningen og gjorde dem til slaver samt bevogtede grænserne. Nogle af slaverne blev solgt udenfor Spanien. Blandt andet blev alle borgere i byen Colenda solgt som slaver. Et eksempel på den militante politik var, da Valerio Flaco beordrede nedslagtning af 20.000 keltiberere i 93.

Anderledes romersk politik så man under Sempronius Gracchus (180 f.Kr.) der ved Ebro floden forsøgte at gøre noget ved årsagerne til de indfødtes opstande. Han fandt frem til at problemets rod var økonomisk fattigdom og mangel på jord. Således lavede Sempronius Gracchus en pagt med de indfødte, hvorved de fik jordlodder gratis samt lov til at gøre militærtjeneste. Til gengæld skulle borgerne betale fast årlig skat til Rom og befæste deres byer.

Særligt var der stor opstand imod romernes indtrængning i Lusitanien (Portugal). Der var jordmangel, og endvidere havde general Galba lovet lokalbefolkningen jord uden at holde løftet. I stedet dræbte han mange indbyggere. Lokalbefolkningen svarede igen i forbindelse med De Lusitanske Krige (154-137 f.Kr.). Viriato plagede med snu guerillataktik de romerske hære. Da han i 139 f.Kr. blev myrdet af indfødte der stod i ledtog med Rom, blev der sat en stopper for oprøret, og vejene for romerne imod den nordvestlige del af halvøen var åbnet op.

Keltibererne ydede også hård modstand. Da Rom påstod at de indfødte ikke overholdt en aftale om at gøre bymuren i Segeda stærkere, førte det til De Keltiberiske Krige (154-133 f.Kr.) der endte med erobringen af Numancia under konsul Scipio Aemilianus der i Rom blev betragtet som en helt. Herefter havde Rom kontrol over den iberiske halvø, bortset fra et lille stykke i nord.

Den anden del af erobringen foregik parallelt med interne romerske konflikter. Nogle på den iberiske halvø støttede den ene gruppe blandt romerne og andre indfødte den anden. Først var der konflikten mellem Gaius Marius og Lucius Cornelius Sulla som Marius tilhænger Sertorio bragte til Spanien (82-72 f.Kr.). Endvidere var der striden mellem Julius Cesar og Pompeius (49-44 f.Kr.). Det blev forlænget med tilstedeværelsen af Pompeius' sønner i Spanien indtil nederlaget ved slaget ved Munda (Montilla). Krigen var foregået på den sydlige del af halvøen, hvilket betød megen udvikling i byerne, som også gavne romaniseringen.

Da Rom ville erobre Nordspanien og få kontrollen over de asturianske og cantabriske folkeslag, blev modstanden i Cántabra Krigene (29-19 f.Kr.) så hård, at kejser Augustus følte sig tvunget til personligt at lede slaget i perioden 27-25 f.Kr. Da det virkede som om sejren var hjemme, drog kejseren hjem til Rom. Men der opstod et nyt opgør, som general Agripa måtte nedkæmpe. En stor

del af de indfødte blev dræbt eller gjort til slaver, før Rom havde fuldbyrdet erobringen af halvøen i 19 f.Kr.

For at undgå nye konflikter efterlod Rom legioner permanent i Spanien, og nogle af dem stiftede vedvarende bysamfund. Et eksempel er Legio VII der i dag er blevet til León. Rom tvang de indfødte til at betale skatter, deponere deres våben, at overgive gidslerne til den romerske administration og at ødelægge deres byers bymure. Modstanden fortsatte dog, men kraftigt begrænset.

Spanien gøres romansk

Herefter blev Spanien gjort til en del af Romerriget. Således begyndte den langsomme proces med at gøre de indfødte til romerske borgere med samme værdinormer og skikke. Så længe de indfødte underkastede sig Rom, blev de nu respekteret.

Det latinske sprog begyndte at stadfæste sig, selvom de gamle dialekter til en hvis grad blev bibeholdt. Et eksempel er euskera. Latin vandt først indpas som skriftsprog og senere som talesprog. Romerne betragtede den lokale form for latin som vulgær, og sandsynligvis var bilingvisme udbredt.

Lidt efter lidt var det ikke længere nødvendigt for Rom at opretholde den militære tilstedeværelse. Stigende handelsaktivitet og kulturel udveksling fik efterhånden gjort romerne accepteret af lokalbefolkningen. Spanien fostrede også nogle af Romerrigets kejsere. Trajan og hans adoptiv søn Hadrian blev begge født i den spanske by Italica, som det også gælder den senere kejser Marcus Aurelius, mens digteren, filosofen og kejser Neros læremester Seneca blev født i Córdoba.

Rom opdelt i første omgang Spanien i to provinser. Det skete i 197 f.Kr, hvor halvøen deltes i Hispania Ulterior (Det Fjerne Spanien) og Hispania Citerior (Det Nære Spanien). Da Augustus bliver kejser, og den 200-år lange fredsperiode pax romana indledes, deles riget igen, så det kommer til at bestå af tre områder: Bética i Syd nogenlunde svarende til nutidens Andalusien, Lusitanien der dækkede omtrent det nuværende Portugal og Tarraconense der omfattede resten af den iberiske halvø. Sidste gang romersk Spanien deltes var i starten af det 4. århundrede, hvor området blev splittet op i ni provinser. De blev hver bestyret af en prætor og en forsamling der fungerede som offentlig anklager og var rådgivende. I hvert lokalområde var der en kvæstor der som vigtigste opgave havde at gennemføre folketællinger for at finde frem til nye skatteborgere og soldater.

Romerne havde brug for gode kommunikationsveje, primært til militære formål, men de gavnede også andre borgere. De forbedrede de eksisterende ruter og lavede nye. Romerne lagde således grunden til nutidens spanske vejnet, da man blot gang på gang op gennem historien har vedligeholdt disse uden at ændre på ruteføringen. Ikke langt fra Cádiz har man fundet en af de mange romerske milesten der stod langs vejene og som havde til formål, at angive afstanden, men også fortælle borgerne, at staten beskyttede og vedligeholdt det romerske vejnet. Garanten for sikkerheden var kejseren, og derfor var det normen at han lod sit symbol indhugge i milestenen. I det nævnte tilfælde Nero (54-68).

De gamle græske og kartaginiensiske byer samt de indfødtes byer blev nu til romerske sæder. Bare der var en havn, et kommunikationsknudepunkt eller et marked, kom der folk til og en by voksede frem. Hovedparten af de 6-7 millioner indbyggere i Spanien boede nu i bysamfund. Der var stor forskel på hvordan romerne regerede over byerne. I nogle byer var der meget romersk kontrol, mens andre fik selvstyre, så længe de betalte skat og leverede soldater. Nogle få byer opnåede sågar så fornem alliance med Rom, at de ikke skulle betale skat. I stedet kunne de forpligte sig til at levere madvarer. Man mener dog ikke skatterne på noget tidspunkt kom til at udgøre mere end ti procent af BNP i Romerriget.

Julius Cesar og Augustus pressede på for at gøre de indfødte romersksindede ved at etablere store kolonier, blandt andet Hispalis (Sevilla), Cesar Augusta (Zaragoza) og Barcino (Barcelona). Problemerne med at få jord hjemme, fik mange romere til at flytte til Spanien. Cesar uddelte jord til omkring 150.000 romerske kolonister. Særligt i det centrale Spanien medførte dette krig mellem indfødte og romere. Endvidere foretrak romerne ofte at bruge deres jord til græsningsarealer, hvilket gjorde den uproduktiv. Romerne forsøgte at løse dette ved at lave selvstyrende områder for de indfødte og uddelte jord til dem der intet havde. For spanierne var det en ny måde at eje jorden på. De havde tidligere dyrket den kollektivt, men nu blev landbrugsarealerne ejet af private og staten.

Overskuddet fra landbrugsproduktionen i Spanien blev sendt til Rom. I imperiets hovedstad satte man mest pris på metallerne. Guld, sølv, jern, kobber, bly og kviksølv hentede man i forskellige områder. Minerne tilhørte staten, men kunne bortforpagtes til private. Denne effektive minedrift var kun mulig ved at gøre lokalbefolkningen til slaver.

I den romerske periode af Spaniens historie blev landbruget effektiviseret, blandt andet ved at indføre tærsker med hjul. Muligvis begyndte man også at overrisle jord i Levante.

Rom fik fra Spanien de tre produkter man havde mest brug for: vin, olie og korn. Spanien brødfødte således hæren og Roms fattigste. Kornet kom særligt fra regionen Bética. Vinen blev dyrket i Tarraconensis og i Bética, men produktionen spredte sig senere til hele Spanien. Kvaliteten var meget høj, hvorfor næsten hele produktionen blev sendt til Rom.

Olie blev også eksporteret i stort omfang. Derimod blev der ikke produceret mange tekstiler, da Rom ikke ønskede industri i provinserne og derved mulig konkurrence. Af decideret industriproduktion tillod man kun nedsaltning af kød og fisk og bearbejdelse af landbrugsprodukterne. De lokale mønter blev erstattet af de romerske sølvdenarer og sestertser. Handelsfolkene var ofte romere eller jøder, grækere, syrer osv.

Samfundet var opdelt i to hovedgrupper. Den frie befolkning og slaverne. Der var også sociale lag mellem de frie mænd. Øverste klasse var medlemmerne af senatet og folk med store jordbesiddelser. Spidserne blandt de indfødte sluttede sig hurtigt til disse. Herefter kom ridderordenen der havde jobs af mellemste rang i hæren eller administrationen. Efter disse fulgte de rigeste borgere i byerne. Nederst blandt de frie var pøblen, hvilket vil sige småbønder, håndværkere, frigivne slaver etc. der havde borgerrettigheder men ikke megen rigdom. Deres eneste udvej var ofte at gøre karriere i hæren der kunne give dem jord eller bedre løn.

Finest var det at være romersk borger, herefter fulgte de latinske borgere og endelig de rejsende i fremmede lande (peregrinos). I 212 e.Kr giver kejser Marcus Aurelius Antoninus dog i sin forfatning romersk borgerskab til alle undersåtter.

Slaverne havde ingen rettigheder. De måtte ikke eje fast ejendom eller stifte familie. Det sidstnævnte skete dog ofte i det skjulte. De fleste slaver var gamle krigsfanger. Hovedparten arbejdede i miner og i landbruget, men en mere privilegeret gruppe blev holdt som husslaver. Der var mange slaveopstande hele den romerske periode igennem.

De spanske kunstnere begyndte at efterligne romersk og græsk kunst. Det ses særligt i mange skulpturer. Men deres værker kunne ikke hamle op med konkurrenterne fra Italia og Grækenland. De mest velhavende blandt de indfødte ville efterligne Rom og forsøgte at skaffe sig embeder ved at opføre triumfbuer, templer, teatre, amfiteatre og veje, hvilket beskæftigede mange undersåtter.

Romerne havde en tolerant politik hvad religion angik, og fra øst kom der et utal af trosretninger. Blandt disse var isis, serapis og kybele. Kristendommen begyndte at komme lidt efter lidt fra 100tallet, hvilket først skete blandt de fattigste sydspaniere.

Rom svækkes

I 200tallet oplevede Romerriget en krise, og der kom flere hære i provinserne. De fik på bekostning af Senatet mere og mere at skulle have sagt omkring udvælgelsen af kejsere. Magten hos borgerskabet i byerne blev konstant mindsket og med dem byernes kommunale institutioner. Endvidere kostede det Rom flere og flere ressourcer at afholde udgifterne til militæret. Således opstod der borgerkrige og byer blev ødelagt.

Såkaldte barbariske folkeslag som frankerne benyttede den indre splid til at trænge ind i Spanien, og kristendommen blev mere udbredt. Diocletianus (280-305) fik midlertidigt standset tilbagegangen. Bifaldet af hæren genindførte han absolut monarki, og Senatet så sig selv udenfor regeringen. Men krisen kunne ikke stoppes, og fra 200tallet til 400tallet svækkes imperiet gradvist.

Livet blev generelt hårdere for spanierne, eftersom staten havde brug for at udskrive højere skatter for at betale den voksende mængde af statsansatte. Samtidig mindskedes slaveriet, da jordejerne havde fundet ud af, at de fik bedre udbytte, hvis de i stedet forpagtede jorden ud til frie nybyggere. Kirken fik også jord. Konstantin prøvede at løse problemet med en møntreform, men det slog fejl med devaluering og store tab til følge. Staten krævede nu al skat betalt med guld. Det førte langsomt imod enden for romerne i Spanien, og i dag betragter man 409 som året hvor den romerske periode sluttede.

Visigoterriget

Germanske folk var lidt efter lidt trængt ind i Romerriget fra naboområdet. I takt med krisen så de også deres snit til at komme ind i den romerske hær. 409 trængte schwaberne, vandalerne og alanerne ind i Spanien, og 411 satte de sig på nogle provinser. Schwabere og vandalere indtog Galia (Galicien), mens det i Bética var vandalere der herskede mens Lusitanien blev styret af alanere. Sådan fortsatte det frem til visigoterne indgik en pagt med Romerriget om at samarbejde med den romerske hær om at genoprette freden i Spanien. Kun schwaberne konsoliderede sig som selvstændigt rige i nordøst. Her ud over var der også oprør 441-454 imod det romerske statstyranni i Tarraconensis.

507 blev visigoterne besejret af frankerne og smidt ud af Galia (Galicien). Herefter koncentrerede de sig om at skabe et enkelt rige i Spanien og valgte 587 Toledo som hovedstad. Visigoterne forsøgte at samle romere og germanere blandt andet med en forfatning hvor der blev taget hensyn til

alle. Den store forkæmper for forsoningspolitikken var Leovigildo (573-586) som afskaffede loven der forbød ægteskaber mellem gotere og spaniere. Han besejrede schwaberne (585) og inddrog deres land og gav i stedet meget af det til bizantinerne som i 554 havde slået sig fast i Sydspanien. Han etablerede faste militære enklaver for at undgå opstande. Leovigildo forsøgte at tvinge spanierne til at følge trosretningen arianismen, hvilket førte til en borgerkrig, som han tabte. Hans søn og aftager Recaredo (586-601) opnåede derimod 8. maj 589 at indføre katolicismen som officiel religion. Det bevirkede nogle opstande, men det var slet ikke splid i samme omfang som ved farens satsning på arianismen.

Germanerne fik ikke indført ens love overalt i Spanien. Det var en gradvis proces. Der var fortsat mange elementer fra de gamle romanske lovtekster. Sådan vedblev det med at være i Catalonien helt frem til 1000tallet og i Castilla y León til 1300tallet.

Germanerkongerne blev valgt af De Frie Mænds Råd. Mange af dem blev dog reelt valgt grundet selvtægt. Befolkningsflertallet blev udgjort af kristne spaniere som ønskede at kirken skulle have magten.